

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Begärets konfigurationer och upplösningar

Möller-Sibeliuss, Anna

Published in:
Vasabladet

Published: 05/02/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Möller-Sibeliuss, A. (2023). Begärets konfigurationer och upplösningar. *Vasabladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202401122486>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Begärets konfigurationer och upplösningar

Hannele Mikaela Taivassalo utforskar i sin roman "Det förflutna återvänder", liksom i flera andra av sina böcker, den moderna människans begär och tomhet. Den existentiella vilsheten blir en förlängning av de anonyma och urbana miljöer som individerna rör sig i. Den blir också en artistisk pose där lyriska upprepningar, stiliseringar och en gränsupplösande framställning fungerar som en immanent del av själva berättelsen. Romanen känns fransk i sitt sätt att undersöka sambanden mellan begär, språk och stil även om inga sådana explicita referenser nämns.

Bokens handling är knappast det mest centrala men för att ändå ge något slags hållpunkter: Det finns två tvillingsystrar som efter en mycket nära gemenskap under uppväxten förlorar kontakten med varandra. Vad som riktigt har hänt med den konstnärliga Alisa förblir oklart men hon har hamnat in i en destruktiv livsstil med drogmissbruk som leder till hennes död. Romantexten utgörs delvis av den huvudsakliga icke-namngivna jagberättarens fortsatta trevande och utsiktslösa kommunikation med den förlorade systemen, som läsaren ibland "förväxlas" med.

Men lika mycket handlar romanen om Selim, fotografen som är mannen i berättelsens romans och triangeldrama; det är kärleksförhållandet som är navet i storyn. Att Selim också haft en relation med Alisa innan han träffade systemen skapar kanske inte, men förstärker, en fundamental osäkerhet beträffande kärlekens väsen.

Man kan också se inslaget av svartsjuk jämförelse som ett uttryck för det som sociologen René Girard kallar "mimetiskt begär", det vill säga benägenheten att åtrå det som andra åtrår, som en imitation, eftersom vi själva egentligen inte vet vad vi begär.

Som en redan förlorad höjdpunkt framstår "den röda natten", då Selim och bokens kvinnliga huvudperson festat och älskat och hon burit en nyköpt röd klänning, just för kort och trång för att vara rätt i stunden – Selim har ett foto från den natten som skärmbild på sin mobil och förmår inte radera den trots att det egentligen är slut mellan dem. Eller kanske just därför – han fastnar i själva bilden.

Även om det finns en uppenbar dramatik i upplägget är berättandet snarare lyriskt resignerat än aktivt framåtskridande. Det är som om allt hade lossnat från sina fästen och som om allt fortsatte gå i bitar, tekannor likaväl som kroppar och liv. Att kärleksrelationen redan befinner sig i upplösningstillstånd när berättelsen börjar och cirklar kring sin egen förvirring är helt i samklang med romanvärlden i övrigt, där demenssjukdom och åldrande framstår som en variant av ett och samma existentiella gungfly som barndomens lekar i dikesrenar.

Romangestalterna rör sig som skuggor i sina konturlösa liv och i odefinierade miljöer som framställs fragmentariskt genom stadens trafikbrus och nattliga barer, genom ett slott med glömda rum och en trädgård med kulörta lyktor. Klirrandet från kristaller i vindspel och rökslingor från glödande cigaretter är lika viktiga och vaga händelser som karaktärernas tankar och handlingar.

Romangestalterna blir ändå för skissartade för att engagera psykologiskt och även i det artistiska finns det lite för mycket av medveten konstruktion. Men Taivassalo är skicklig på att frammana en behärskat desperat Edward Hopper-stämning hos dessa ensamma individer i urbana tomrum, och

hon får det sexuella begäret att lysa upp som starka sensationer och förlorade möjligheter. Det är ett begär som glimmar till just som text och estetik och får sitt värde av det.

Anna Möller-Sibelius